

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Датум и орган који је именовано комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, дана 12.02.2016. године. 2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: <ol style="list-style-type: none"> 1. Др Споменка Будић , ванредни професор, ужа научна област Педагогија, 28.10.2011., Филозофски факултет Нови Сад, председник Комисије 2. Др Снежана Бабић Кекез, ванредни професор, ужа научна област Педагогија, 05.04.2012., Природно-математички факултет, Нови Сад, члан 3. Др Драгана Милутиновић, ванредни професор, ужа научна област Здравствена нега, 08. 10. 2014, Медицински факултет, Нови Сад, члан 4. Др Јелица Петровић, доцент, ужа научна област Психологија, 04.07.2011., Филозофски факултет Нови Сад, члан 5. Др Оливера Гајић, редовни професор, ужа научна област Педагогија, 29.03.2013., Филозофски факултет Нови Сад, ментор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Име, име једног родитеља, презиме: Бојана, Ангелина, Перић Пркосовачки 2. Датум рођења, општина, држава: 21.04.1979.године, Нови Сад, Република Србија 3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Филозофски факултет у Новом Саду, студијски програм ДАС мастер Педагогија, дипломирани педагог – мастер. 4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2008/09. године, Докторске студије – методике наставе. 5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: - 6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: -
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

ЕВАЛУАЦИЈА ПРИМЕНЕ ЕДУКАТИВНИХ РАДИОНИЦА КАО МЕТОДИЧКОГ МОДЕЛА У НАСТАВИ СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графика и сл.

Докторска дисертација садржи једанаест поглавља, обима 378 страница текста. Од тога 240 страница чине основни текст, 10 страница литературе (140 референци) и 127 страница су прилози (10 прилога). Рад садржи 5 графика и 25 табела.

Дисертација је конципирана кроз два основа дела. Први део се односи на теоријско разматрање релевантних истраживачких тема, док је други део посвећен емпиријском приступу истраживања и односи се на методолошка полазишта и приказ реализованог истраживања.

У оквиру првог дела дисертације дефинисано је осам поглавља која обједињују анализу филозофско-теоријског оквира, специфичности развојно-узрасног периода ученика средње школе, домете истраживања образовног контекста у свету и у нас, педагошки дискурс интерактивне наставе са посебним освртом на едукативне радионице, као и евалуацију образовно-васпитног система и специфичности образовног процеса у области здравства и социјалне заштите.

У овом делу рада дефинисани су и основни појмови истраживања. Прво поглавље под насловом „Филозофско-теоријски оквир истраживања – плурализам алтернативних парадигми“ (14-39), обухвата приказ различитих филозофских, социјалних, конструктивистичких, когнитивних сазнајно-теоријских приступа и тенденција, указујући на њихов значај за развој концепције васпитања и образовања.

Друго поглавље представља сажети приказ специфичности развојно-узрасног периода ученика средње школе, дистинговирајући различите термине и развојне приступе у раду са младима, а све у функцији давања препорука за креирање интерактивне наставе (40-52).

У оквиру трећег поглавља које носи назив „Осврт на теоријске тенденције у истраживањима о савременој настави у свету и код нас“ (53-69) приказана су теоријска одређења и концептуализације појмова *дидактичке иновације, курикулум, модели и моделовање, школска ефективност*. Четврто поглавље у теоријском делу рада носи назив „Педагошки дискурс интерактивне наставе као дидактичко-методички оквир наставног процеса школе данас“ (72-107) и представља приказ различитих приступа одређењу појма интерактивне наставе, модела интеракције, комуникацијске схеме, мотивације, диференцијације и индивидуализације у (интер)активној настави и др.

Пето поглавље насловљено као „Едукативне радионице као дидактичко-методички модел интерактивне наставе“ (108-142) представља свеобухватан приказ радионичарског рада: основна обележја, етапе реализације, облике учења, активности, правила у процесу рада и сл., са посебним освртом на улогу и значај наставника и његових компетенција у васпитно-образовном процесу током рада у радионици. Наредно, шесто поглавље под називом „Евалуација образовно-

васпитног система“ (147-156) посвећено је разматрању начина процене и вредновања квалитета ученичких постигнућа и нивоа знања. Следи 7. поглавље „Специфичности образовног процеса у области здравства и социјалне заштите“ (157-165) са ближим одређењем теоријских основа и специфичности наставе предмета Здравствена нега, као и стандарда квалификације за образовни профил Медицинска сестра техничар. У осмом поглављу под насловом „Дефинисање основних појмова у истраживању“ (166-175), прецизно се дефинишу релевантни појмови „радионица“, „евалуација“, „ефикасност“ и др.

Други део дисертације посвећен је емпиријском делу истраживања и коципиран је у оквиру три поглавља. Прво поглавље односи се на методолошки оквир истраживања (176-194) и садржи предмет и проблем истраживања, циљ и задатке, хипотезе истраживања, испитиване варијабле истраживања, методе и технике, опис инструмената који су примењени, као и узорка на којем је спроведено истраживање, објашњен је ток истраживања и начин обраде података. Друго поглавље односи се на приказ и интерпретацију добијених резултата истраживања (195-223) који су интерпретирани у складу са дефинисаним задацима и дати у графичкој и табеларној форми приказа.

У посебном поглављу, посвећеном закључним разматрањима и педагошким импликацијама (224-240), у оквиру којег су сумирани кључни резултати теоријског и емпиријског дела истраживања, дати су предлози за наредна истраживања и испитивања даљих могућности наставе у светлу нових реформних праваца стручних школа, а понуђене су и импликације за педагошку праксу. Након тога дат је списак коришћене литературе (241-250) и прилози (251-378) у којима су представљени експериментални програм примене едукативних радионица у настави Здравствене неге и инструменти који су примењени у истраживању.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Теоријски део докторске дисертације обухвата комплексну анализу и преглед досадашњих истраживања, вредновања, анализа и закључака о образовно-васпитном процесу, као и о примени иновативних стратегија у школама, чиме представљају неопходну полазну основу за емпиријско истраживање. Основна интенција била је да се, помоћу поступака праћења и вредновања нових методичких решења у настави, испитају квалитет, ефикасност и ефекти примене едукативних радионица током реализације васпитно-образовног процеса у средњој стручној школи.

Кандидаткиња је у дисертацији пошла од констатације да је вредновање ученика – његовог индивидуалног развоја, његове личности и његове улоге у сопственом образовању било у центру пажње бројних аутора (нпр. Entwistle, 1970; Гашић-Павишић, 1996; Ивић, 1976; Rogers, 1951; Зиндовић-Вукадиновић и Крњајић, 1996 а према Хавелка, 2001 и др.). Посебно су значајна истраживања која показују да су последице хроничног школског неуспеха поражавајуће по развој личности ученика и њихов однос према школи (Брковић, 1979 и 1984 а према Хавелка, 2001). Било је покушаја да се школско оцењивање, као важна димензија односа између ученика и наставника и односа ученика према школи, анализира у светлости савремених дидактичких и психолошких схватања о факторима успешног учења (нпр. Брковић, 1984; Ђорђевић и сар., 1982; Хавелка, 1984; Weiner, 1980).

На основу прегледа досадашње литературе докторандкиња је констатовала да радионице могу да допринесу квалитету образовно-васпитног процеса, али да, с друге стране, недоследна примена радионица може и да нашкоди реализацији образовно-васпитног процеса. Стога, сматрајући да је путем евалуације, односно праћења и вредновања радионичарског облика рада могуће доћи до процене квалитета, ефикасности и ефеката иновативног поступка примене едукативних радионица у настави стручних предмета у средњој стручној школи медицинске струке, кандидаткиња предузима наредне истраживачке кораке и конципира експериментални програм.

Теоријски део рада представља дефинисање основних појмова истраживања са филозофско-теоријским утемељењем и освртом на теоријске тенденције савремених истраживања у настави. Он обухвата теоријска објашњења конструктивистичке димензије интерактивне наставе, моделовање радионичарског облика наставе, као и начине праћења и вредновања квалитета васпитно-образовног система.

Други део дисертације представља методолошки приступ истраживању који обухвата прецизан и детаљан опис истраживачких техника, процедура и поступака и конципиран је тако да у потпуности задовољава важеће стандарде емпијских истраживања. Кандидаткиња је у овом делу дефинисала: предмет и проблем истраживања, циљ и задатке, хипотезе истраживања, испитиване варијабле, методе и технике, инструменте који су примењени, популацију и узорак на којем је спроведено истраживање, објашњен је ток истраживања, као и начин обраде података. Детаљно су приказани инструменти истраживања који су самостално конструисани за потребе овог истраживања. Посебан допринос представља Експериментални програм примене едукативних радионица у настави Здравствене

неге. Нацрт истраживања постављен је тако да одговара циљу и задацима истраживања и омогућава проверу постављених хипотеза.

Циљ, задаци и хипотезе истраживања дефинисани су тако да испитују три значајне групе питања која се превасходно односе на утврђивање постојања разлика у квалитету, ефикасности и ефектима образовно-васпитног процеса када се настава изводи путем модела едукативне радионице (експериментална група) и када се изводи путем традиционалне наставе (контролна група). Разлике су се посматрале у односу на квалитет, нивое и ретенцију стеченог знања и умења, мисаону активност ученика, педагошку комуникацију и процес индивидуализације и диференцијације наставе стручних предмета у медицинској школи.

Ради провере хипотеза истраживања примењено је експериментално истраживање са паралелним групама, а од метода коришћена је и дескриптивна метода. Као технике примењене су: анализа документације, анкетирање, тестирање и опсервација часова у експерименталној и контролној групи. Подаци су прикупљени уз помоћ већег броја инструмената: тестова знања, упитника и скале ставова за ученике и наставнике, оригиналних протокола за праћење и евалуацију наставног часа.

Општом хипотезом претпостављено је да постоје разлике у квалитету, ефикасности и ефектима образовно-васпитног процеса када се настава изводи путем модела едукативне радионице у експерименталној групи и када се изводи путем уобичајене традиционалне наставе у контролној групи. Разлике су утврђиване у односу на квалитет, нивое и ретенцију стечених знања и умења, мисаону активност ученика, педагошку комуникацију на наставном часу и процес индивидуализације и диференцијације у настави стручних предмета у медицинској школи.

Добијени резултати статистичке анализе о утицају едукативних радионица на квалитет, нивое и ретенцију усвојеног знања, мисаону активност ученика, педагошку комуникацију и процес индивидуализације и диференцијације у настави показали су се детерминишућим по три од пет дефинисаних варијабли истраживања. Ови налази упућивали су на закључак да постоји узрочно-последична веза између варијабли истраживања. Истраживање је показало да су едукативне радионице као методички модел омогућиле да се у току реализације часа стручне наставе развије интерактивна педагошка комуникација, да се ученик нађе у позицији активног субјекта, уз поштовање диференцијације и индивидуализације наставног процеса. Поред свега наведеног, добијени индикатори указују на чињеницу да се квалитет, нивои стечених знања и умења, као и њихова ретенција код ученика експерименталне и контролне групе статистички занемарљиво разликују.

Добијене резултате истраживања кандидаткиња је представила у посебном делу који садржи графички и табеларни приказ података, уз њихову детаљну интерпретацију. Резултати су представљени у складу са дефинисаним задацима истраживања и обухватају приказ података, примењених статистичких поступака, као и интерпретацију у складу са постављеним теоријским основама.

У закључним разматрањима кандидаткиња је интегрисала закључке теоријског и емпиријског дела истраживања, представила их у концизној и јасној форми и указала на импликације добијених резултата на наставну праксу и политику

високог образовања. Такође, завршни део одликује и критички осврт на утврђене ефекте примене едукативних радионица и кандидаткиња тиме проблематизује предности и ограничења њихових домета у систему средњошколског образовања. Комисија закључује да су сви елементи дисертације написани у складу с научним стандардима.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

- Перић-Пркосовачки, Б. (2012). Примена едукативних програма за младе као могућност иновирања васпитно-образовног процеса у школи. *Иновације у настави*, 25(3), 129-137 (M52)
- Перић-Пркосовачки, Б. (2012). Омладински рад као посебан концепт активности са младима у локалној заједници. *Социјална мисао*, 19(2), 25-37. (M52)
- Бабић-Кекез, С. и Перић-Пркосовачки, Б. (2014). *Репетиторијум из основа педагогије*. Нови Сад: Медицински факултет. (M42)
- Perić-Prkosovački, B. & Brkić, B. (2011). Whether the use of Web 2.0 technology it is possible in learning? (Preview of a Pilot Study on the Use of Modern Information and Communication Technology in High School), *Social networking in peer to peer education, „Education between tradition and modernity“*, Ohrid: Faculty of Philosophy, p. 405-412. (M33)
- Перић-Пркосовачки, Б. (2011): Методички приступ вредновању Едукативног програма за младе Стицање животних вештина, *Зборник радова са научног скупа „Школа као чинилац развоја националног и културног идентитета и проевропских вредности: образовање и васпитање традиција и савременост“*. Јагодина: Педагошки факултет у Јагодини, стр. 161-175. (M33)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања указују на то да су наставници спремни за промене, за иновирање васпитно-образовног процеса, уважавање идеја и питања ученика, подстицање и прихватање иницијативе ученика, што несумњиво води ка ученичкој аутономији. Треба нагласити да су се утицај едукативних радионица на квалитет, нивое и ретенцију усвојеног знања, мисаону активност ученика, педагошку комуникацију и процес индивидуализације и диференијације у настави показали детерминишућим по три од пет дефинисаних варијабли истраживања. Стога је изведен закључак да постоји узрочно-последична веза између варијабли истраживања. Истраживање је, такође, показало да су едукативне радионице као методички модел омогућиле да се у току реализације часа стручне наставе развије интерактивна педагошка комуникација уз поштовање диференцијације и индивидуализације наставног процеса.

Посматрањем, праћењем и евалуацијом едукативних радионица током реализације наставе установљено је да се овим методичким моделом постиже виши степен интерактивности у одељењу, мисаона активност ученика добија шире размере, док се индивидуалне његове могућности и способности оптималније процењују.

Добијени резултати спроведеног истраживања имају значајне импликације за педагошку праксу, и то кроз:

1. Оснаживање наставника за даљу примену радионичарског облика рада и других различитих иновацијских поступака и примене различитих стратегија учења у настави стручних предмета у средњим стручним школама;
2. Испитивање ваљаности постулата „мисаона активност ученика“, односно разматрање потребе редесинисања индикатора који би имали за сврху њихову верификацију;
3. Испитивање могућности унапређивања наставе предмета Здравствена нега у светлу нових реформних праваца.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања приказани су детаљно и систематично и протумачени су и интерпретирани у складу са одабраним теоријским оквиром, резултатима других релевантних истраживања и начелима методологије истраживања у наукама о образовању.

Добијени резултати приказани су у складу са одабраним предметом, задацима и дефинисаним хипотезама истраживања, при чему је дат графички и табеларни приказ резултата где год је то било неопходно за тумачење добијених података.

Примењене статистичке анализе одабране су у складу са дефинисаним задацима истраживања и спроведене су на адекватан начин.

У оквиру сваког задатка, добијени подаци су интерпретирани детаљно и систематично, уз консултацију са релеватним теоријским изворима и референтним оквирима, као и резултатима сличних обављених истраживања. Поред тога, интерпретација резултата садржи и критички осврт кандидаткиње, објашњења и значајне закључке и импликације.

Избор адекватних техника и начина обраде података извршен је у складу са природом испитиване варијабле, као и дефинисаним задацима истраживања.

Чланови Комисије сматрају да је мањи број истраживања педагошких појава, у којима је успешно спроведено експериментално истраживање, и у складу са тим примењен већи број статистичких поступака, што одликује ово истраживање.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Утврђено је да постоји неколико разлога због којих дисертација представља оригиналан допринос педагошкој науци. Као први разлог издваја се одабир предмета истраживања и препознавање потребе за испитивањем евалуације примене едукативних радионица као методичког модела у настави средње стручне школе, јер постоји релативно мали број истраживања који се бави овом проблематиком. У оквиру теоријског дела дисертације, извршена је детаљна анализа релевантних извора који представљају оригиналност у приступу истраживања јер додатно разјашњавају и дефинишу аспекте и циљеве предузетог истраживања.

Значај и допринос овог истраживања посебно се огледа у томе што је извршена верификација утицаја едукативних радионица на квалитет, нивое и ретенцију усвојеног знања, мисаону активност ученика, педагошку комуникацију и процес индивидуализације и диференцијације у настави. Резултати овако комплексног и мултидимензионалног истраживања, без сумње, представљају допринос актуелним разматрањима, анализама и истраживањима на пољу реализације наставе стручних предмета у средњим стручним школама у светлу реформских процеса.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Комисија је утврдила да дисертација нема недостатака који би утицали на резултате истраживања.

Истраживана питања отварају могућности за даља истраживања и проучавање ове проблематике, стога се кандидаткиња охрабрује да настави са истраживањима у овој области.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, Комисија предлаже да се докторска дисертација Бојане Перић Пркосовачки под називом „**ЕВАЛУАЦИЈА ПРИМЕНЕ ЕДУКАТИВНИХ РАДИОНИЦА КАО МЕТОДИЧКОГ МОДЕЛА У НАСТАВИ СРЕДЊЕ СТРУЧНЕ ШКОЛЕ**“ прихвати, а кандидаткињи одобри одбрана.

У Новом Саду, 21.03.2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Споменка Будић, председник

Проф. др. Снежана Бабић Кекез, члан

Проф. др Драгана Милутиновић, члан

Проф. др Јелица Петровић, члан

Проф. др Оливера Гајић, ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.